

УДК 378:37.041

DOI <https://doi.org/10.12958/3083-6514-2026-1-126-133>

Шинкарьова Олена Дмитрівна,

докторка філософії з професійної освіти, доцентка,
доцентка кафедри олімпійського та професійного спорту
ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка»,
м. Полтава, Україна.
lenashin1962@gmail.com
<https://orcid.org/0000-0002-8034-1360>

Отравенко Олена Вікторівна,

кандидатка педагогічних наук, доцентка, завідувачка
кафедри теорії та методики фізичного виховання
ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка»,
м. Полтава, Україна.
yelenot@gmail.com
<https://orcid.org/0000-0001-8308-5895>

Шинкарьова Наталія Геннадіївна,

викладачка кафедри олімпійського та професійного спорту
ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка»,
м. Полтава, Україна.
Manager.Nshinkarova@gmail.com
<https://orcid.org/0009-0001-0609-8112>

ІНТЕГРАЦІЯ НЕФОРМАЛЬНОЇ ОСВІТИ В ПРОЦЕС ПРОФЕСІЙНОГО САМОВДОСКОНАЛЕННЯ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ І СПОРТУ

Фундаментом сучасної освітньої парадигми є принцип безперервного навчання, що передбачає систематичний розвиток загальних і професійних кваліфікацій. Ця концепція реалізується через постійне оновлення, розширення та поглиблення бази знань і навичок особистості впродовж усього життєвого шляху (Шинкарьова, 2024, с. 82).

В освітньому процесі системний аналіз сприяє конструюванню ефективних навчальних програм, створенню компетентнісних моделей підготовки здобувачів освіти, оцінюванню якості фізичної підготовленості здобувачів освіти, розробці систем моніторингу навчальних досягнень (Отравенко, Ливацький, Ваховський, 2025).

Інтеграція вітчизняної вищої школи в європейський освітній простір зумовлює трансформацію підходів до фахової підготовки спеціалістів галузі фізичної культури і спорту. Пріоритетними орієнтирами стають студентоцентроване навчання, розвиток професійної мобільності та забезпечення високої конкурентоспроможності випускників. Це вимагає системного оновлення дидактичного інструментарію та змістовного наповнення освітніх програм відповідно до міжнародних стандартів якості (Шинкарьова, Шинкарьов, 2023, с. 134).

Сучасний етап розвитку сфери фізичної культури і спорту характеризується стрімкою трансформацією фітнес-індустрії та появою нових високотехнологічних методик оздоровлення. Динамічність ринку праці вимагає від майбутніх бакалаврів не лише фундаментальних знань

з теорії та методики фізичного виховання, анатомії чи фізіології, а й володіння вузькоспеціалізованими практичними інструментами, як-от CrossFit, Pilates, TRX, функціональний тренінг, кінезіореабілітація та ін. (Шинкарьова, Отравенко, Шинкарьова, 2025).

Проте традиційні академічні програми часто мають певний консерватизм через тривалий цикл оновлення стандартів, що створює розрив між теоретичною підготовкою в університеті та реальними вимогами роботодавців. У цьому контексті міжнародна сертифікація від таких організацій, як NASM, ACE, REPs, є ефективним інструментом легітимізації компетенцій фахівця на світовому рівні. Неформальна освіта стає «містком», який дає змогу студенту поєднати академічну базу з міжнародними стандартами професії, забезпечуючи безперервний процес професійного самовдосконалення.

Питання якості підготовки фахівців галузі фізичної культури і спорту активно досліджують у працях провідних науковців, як-от В. Луговий, Н. Ничкало, М. Данилевич, В. Костюкевич, Г. Лисенчук, В. Шамардін, М. Пітин, Є. Приступа, С. Сутула, В. Сутула, Ю. Бріскін, Н. Сороколіт та ін. Дослідження зосереджені на модернізації освітніх програм, формуванні мотивації до здоров'язбереження та впровадженні інноваційних практик.

Дослідження М. Данилевич підтверджують, що модернізація підготовки кадрів у галузі фізичної культури має ґрунтуватися на компетентнісному підході. Цей підхід забезпечує інтеграцію освітнього процесу з вимогами ринку праці. Актуальним завданням сьогодення є формування фахівців нового типу, спроможних забезпечувати оздоровлення нації. Такий спеціаліст повинен демонструвати високу адаптивність, готовність до безперервного саморозвитку та вільне володіння інноваційними технологіями у своїй діяльності (Данилевич, 2015, с. 23; Данилевич, 2018).

Під неформальною освітою розуміють будь-яку систематичну освітню активність, яка провадиться поза межами жорстко регламентованої формальної системи. Вона характеризується інклюзивністю щодо віку та місця реалізації, охоплюючи широкий спектр напрямів: від ліквідації неписьменності до формування професійних навичок і загальнокультурного розвитку. На відміну від класичної моделі, такі програми не мають лінійної ієрархічної структури («сходинок») та вирізняються гнучкістю в термінах навчання (Вовк та ін., 2020).

Питання неформальної освіти як складника професійної підготовки висвітлювали у своїх роботах дослідники В. Луговий та Н. Ничкало. Їхні наукові здобутки розкривають питання теорії професійної освіти, навчання дорослих, самоосвіти та професійного зростання, що є ключовими для формування професійної компетентності (Луговий, 2008; Ничкало, 2020).

Згідно з концепцією В. Лугового, освітній простір структурується за трьома векторами: формальним, неформальним та інформальним. Формальна освіта представлена ієрархічною мережею офіційних інституцій (від шкіл до університетів), орієнтованою переважно на послідовне навчання молоді. Неформальна освіта визначається як гнучка та організована активність, що виходить за межі класичних «сходинок» і доступна для всіх вікових категорій. Натомість інформальна освіта має неструктурований характер, охоплюючи як цілеспрямоване самонавчання, так і спонтанне набуття досвіду в процесі повсякденної життєдіяльності (Луговий, 2008).

На думку академіка Н. Ничкало, розвиток андрагогіки (освіти дорослих) в Україні має значний потенціал, який згодом трансформується в розгалужену систему інноваційних методик. Проте становлення цієї сфери не є стихійним процесом; воно можливе лише за умови консолідації зусиль державних структур, соціальних інститутів та громадського сектору. Ключовим фактором успіху авторка вважає наявність політичної волі та стратегічної гармонізації дій усіх гілок влади (Ничкало, 2018, с. 603).

Зокрема, дослідники наголошують, що в умовах глобалізації професійна компетентність тренера має підтверджуватися не лише дипломом державного зразка, а й сертифікатами, що визнаються міжнародною фітнес-спільнотою. Проте, попри наявність теоретичних напрацю-

вань, механізми практичної інтеграції міжнародних сертифікаційних програм у внутрішню систему забезпечення якості освіти вищої школи залишаються недостатньо розробленими.

Метою дослідження є теоретичне обґрунтування ролі сертифікації як форми неформальної освіти та визначення конкретних механізмів її інтеграції в систему підготовки фахівців фізичної культури і спорту для підвищення їх конкурентоспроможності та потенціалу працевлаштування на глобальному ринку праці.

Щоб краще зрозуміти місце неформальної освіти в загальній системі, варто розглянути її ключові особливості в порівнянні (табл. 1).

Таблиця 1

Порівняльна характеристика видів освіти

Характеристика	Формальна освіта	Неформальна освіта
Структура	Чітка ієрархія («сходинки»)	Гнучка, нелінійна
Місце	Лише освітні заклади	Всюди (курси, тренінги, хаби)
Ціль	Диплом / ступінь	Навички / компетенції
Тривалість	Фіксована (роки)	Варіативна (від годин до місяців)

Сучасна неформальна освіта у сфері спорту – це динамічна екосистема, де сертифікація є інструментом підтвердження професійної компетенції.

Розглянемо міжнародні організації, які формують науковий базис сучасної фітнес-індустрії.

NSCA (National Strength and Conditioning Association) вважається провідною організацією у світі з питань силової підготовки та кондиціонування. Їх сертифікація CSCS є обов'язковою для тренерів, що працюють із професійними атлетами та олімпійськими збірними.

ACSM (American College of Sports Medicine) – найстаріша та найбільш авторитетна організація, що поєднує спортивну науку з клінічною медициною. Вони розробляють стандарти фізичної активності, якими керується ВООЗ (табл. 2).

Таблиця 2

Порівняльна таблиця сертифікаційних програм

Організація / програма	Ключовий фокус (спеціалізація)	Основні переваги та методики	Цільова аудиторія
NASM (США)	Корекційний тренінг та реабілітація	Модель OPT (Optimum Performance Training). Акцент на біомеханіці та стабілізації	Персональні тренери, реабілітологи
ACE (США)	Психологія поведінки та оздоровлення	Модель IFT (Integrated Fitness Training). Сильна база з коучингу та зміни звичок клієнта	Фітнес-інструктори, фахівці зі здоров'я
NSCA (США)	Силовa підготовка та кондиціонування	Науково обґрунтовані методики розвитку сили та потужності (програма CSCS)	Тренери професійних команд, атлети
ACSM (США)	Клінічна фізіологія вправ	Оцінка ризиків для здоров'я, робота з патологіями, медичний фітнес	Спортивні лікарі, фахівці ЛФК
CrossFit	Функціональна інтенсивність	Вузька спеціалізація на методиці постійно варійованих функціональних рухів	Тренери кросфіт-боксів та афіліатів

Проаналізуємо національні освітні платформи та академії. В Україні сформувався потужний кластер неформальної освіти, який адаптує світові методики до вітчизняного ринку та законодавства.

Освітні центри при фітнес-мережах, наприклад, Sport Life, GYMMAXX, «АтлетіКо» та ін. пропонують практико орієнтоване навчання з можливістю подальшого працевлаштування. Вони цінні тим, що дають розуміння специфіки українського клієнта та локального сервісу.

Наприклад, спеціалізовані курси від профільних федерацій: сертифікація від Федерації бодібілдингу України або Федерації функціонального багатоборства. Це важливо для студентів, які планують поєднувати фітнес із тренерською діяльністю в спорті вищих досягнень.

Онлайн-платформи Prometheus, «БУМ» надають курси з менеджменту в спорті, психології та базових медичних знань (домедична допомога), що є необхідними супутніми компетенціями.

Провідне місце серед українських освітніх платформ посідає «Академія Фітнесу України» (Fitness Academy Ukraine). Вона є важливим суб'єктом неформальної освіти, пропонуючи модульне навчання: програми підготовки «Інструктор тренажерного залу», «Інструктор програми Pilates», «Функціональний тренінг» та ін., що дають змогу здобувачу освіти поступово нарощувати компетенції паралельно з університетською програмою; курси з «Діагностики та корекції м'язового дисбалансу», що доповнюють академічні знання з анатомії та біомеханіки практичними протоколами відновлення.

Академія видає сертифікати, які визнають провідні фітнес-мережі України та мають вагу при працевлаштуванні за кордоном, що робить її діяльність стратегічно важливою для професійного самовдосконалення бакалаврів.

Релевантність цих програм визначається їх здатністю оперативно заповнювати «прогалини» в академічній підготовці. Якщо університет дає глибоку фундаментальну базу (анатомія, біомеханіка, педагогіка), то сертифікаційні курси надають готові алгоритми роботи: «як скласти раціон при інсулінорезистентності» або «як адаптувати тренування для клієнта з грижею в поперековому відділі» тощо.

Якщо освітні компоненти «Теорія і методика фізичного виховання», «Теорія і методика спортивного тренування» формують світоглядну та наукову базу, то «Fitness Academy Ukraine» та аналогічні центри надають конкретний «інструментарій» (готовий каталог вправ, методики тестування клієнта, основи фітнес-маркетингу тощо), який майбутній фахівець фізичної культури й спорту може використовувати вже під час проходження виробничої практики.

Так, поєднання міжнародного сертифіката та українського практичного курсу створює максимально вирашений профіль фахівця.

Отримання міжнародного сертифіката під час навчання в університеті трансформує статус фахівця на ринку праці.

Здобувач перестає бути просто теоретиком, отримуючи підтвердження кваліфікації, зрозуміле для мережеских фітнес-клубів у будь-якій країні світу.

Сертифікати ACE чи NASM дають право реєстрації в міжнародних реєстрах, що спрощує пошук роботи за кордоном.

Для приватних фітнес-центрів наявність вузькопрофільного сертифіката часто є вагомим аргументом, ніж диплом без практичного досвіду.

Процес інтеграції неформальної освіти формує культуру Long-life Learning (навчання впродовж життя), оскільки міжнародні сертифікати зазвичай потребують підтвердження кожні 2 роки через накопичення балів безперервної освіти. Це стимулює фахівця постійно бути в курсі останніх наукових досліджень у сфері спортивної медицини та тренувальних технологій.

У закладах вищої освіти є чіткий алгоритм перезарахування результатів неформальної освіти. Наприклад, сертифікат з пілатесу може бути підставою для зарахування балів з вибірових компонентів освітньої програми.

Висновки. Впровадження неформальної освіти в систему підготовки фахівців фізичної культури й спорту забезпечує гнучкість навчання та відповідність міжнародним стандартам. Сертифікаційні програми не лише доповнюють академічні знання, а й формують вузькоспеціалізовані компетенції, необхідні для успішної інтеграції у світовий ринок спортивних послуг. Це створює умови для переходу від загальної теоретичної бази до практичної професійної

конкурентоспроможності та створює індивідуальні освітні траєкторії, де сертифіковані курси стануть органічним доповненням варіативних освітніх компонентів.

Перспективи подальших досліджень полягають у розробці конкретних методичних рекомендацій для викладачів щодо інтеграції елементів міжнародних фітнес-програм у зміст освітніх компонентів циклу професійної підготовки.

Список використаної літератури

1. Шинкарьова О. Д. Удосконалення процесу професійної підготовки майбутніх фахівців фізичного виховання і спорту. *Фізична культура і спорт: сучасні аспекти та тенденції розвитку: тези доповідей V Регіональної студ. наук.-практ. інтернет-конф.* / гол. ред. Шинкарьова О. Д. Полтава-Лубни : ДЗ «Луганський нац. ун-т імені Тараса Шевченка», 2024. С. 82–84. URL: <https://dspace.luguniv.edu.ua/xmlui/handle/123456789/10340>
2. Отравенко О. В., Ливацький О. В., Ваховський Л. Ц. Системний аналіз у методології наукових досліджень галузі фізичної культури. *Педагогічна Академія: наукові записки*. 2025. № 24. URL: <https://pedagogical-academy.com/index.php/journal/article/view/1493>
3. Шинкарьова О. Д., Шинкарьов С. І. Готовність майбутніх фахівців фізичної культури і спорту до професійної діяльності. *Сучасні тенденції та перспективи розвитку фізичного виховання і спорту: колект. моногр.* / гол. ред. О. В. Отравенко. Полтава : ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка», 2023. С. 134–168. URL: <http://dspace.luguniv.edu.ua/xmlui/handle/123456789/9835>
4. Данилевич М. В. Шляхи модернізації професійної підготовки майбутніх фахівців з фізичного виховання та спорту до рекреаційно-оздоровчої діяльності. *Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Серія 15. Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт): зб. наук. праць*. 2015. Вип. 4. С. 22–25. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nchnpu_015_2015_4_8
5. Данилевич М. В. Теоретичні і методичні засади професійної підготовки майбутніх фахівців з фізичного виховання та спорту до рекреаційно-оздоровчої діяльності : автореферат дис. ... д-ра педагогічних наук. 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти / Національний педагогічний ун-т імені М. П. Драгоманова. Київ, 2018. 45 с. URL: https://npu.edu.ua/images/file/vidil_aspirant/avtoref/D26.053.01/aref_Danylevych.pdf
6. Вовк М. П., Султанова Л. Ю., Філіпчук Н. О., Соломаха С. О., Грищенко Ю. В. Теорія і практика навчання дорослих в умовах формальної і неформальної освіти : монографія / за наук. ред. Л. Б. Лук'янової. Київ: Талком, 2020. 367 с. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/743568/1/МОНОГРАФІЯ%202020%20Теорія%20і%20практика.pdf>
7. Луговий В. І. Становлення безперервної освіти в країнах організації економічного співробітництва і розвитку (досвід для України). *Вища освіта України: теоретичний та науково-методологічний часопис*. Івано-Франківськ, 2008. №4. С. 7–9.
8. Ничкало Н. Г. Перспективи розвитку освіти дорослих в Україні. *Концептуальні засади розвитку освіти дорослих: світовий досвід, українські реалії і перспективи: збірник наукових статей* / за ред. Кременя В. Г., Ничкало Н. Г.; укл. Аніщенко О. В., Лук'янова Л. Б. Київ : Знання України, 2018. С. 602–606. URL: <https://eprints.zu.edu.ua/27789/1/Збірник%20семинару.pdf>
9. Ничкало Н. Г. Розвиток освіти дорослих на філософсько-педагогічних засадах андрагогіки. *Освіта дорослих: світові тенденції, українські реалії та перспективи : монографія* / за заг. ред. акад. Н. Г. Ничкало, акад. І. Ф. Прокопенка ; Ін-т пед. освіти та освіти дорослих ім. Івана Зязюна, НАПН України, Харків. нац. пед. ун-т ім. Г. С. Сковороди. Харків : ФОП Бровін О. В., 2020. С. 12–23. Retrieved from https://dspace.hnpu.edu.ua/bitstream/123456789/3883/3/Освіта%20дорослих_монографія.pdf
10. Шинкарьова О. Д., Отравенко О. В., Шинкарьова Н. Г. Функціональний тренінг у сфері фізичної культури і спорту. *Вісник Луганського національного університету імені Тараса Шевченка. Педагогічні науки*. 2025. № 1. С. 119–127. DOI: <https://doi.org/10.12958/3083-6514-2025-1-119-127>

11. Otravenko O., Shkola M., Zhamardiy V., Shynkarova O., Fomenko V., Poluliashchenko T., Donchenko I. Fostering the social activity of future specialists in physical education and sports in a healthpreserving environment. *Acta Balneologica: Journal of the Polish Balneology and Physical Association*. 2024. Vol. LXVI. Issue 2(180). P. 135–143. DOI: <https://doi.org/10.36740/ABAL202402110>

12. Shkola O. M., Fomenko O. V., Otravenko O. V., Donchenko V. I., Zhamardiy V. O., Lyakhova N. A., Shynkarova O. D. Study of the State of Physical Fitness of Students of Medical Institutions of Higher Education by Means of Crossfit in the Process of Physical Education. *Acta Balneologica: Journal of the Polish Balneology and Physical Association*. 2021. Vol. LXIII. No. 2(164). P. 105–109. DOI: <https://doi.org/10.36740/ABal202102105>

References

1. Shynkarova, O. D. (2024). Udoskonalennia protsesu profesiinoi pidhotovky maibutnikh fakhivtsiv fizychnoho vykhovannia i sportu [Improving the professional training process for future physical education and sports specialists]. *Fizychna kultura i sport: suchasni aspekty ta tendentsii rozvytku – Physical culture and sport: contemporary aspects and trends in development*. (pp. 82–84). Poltava – Lubny : DZ “Luhanskyi nats. un-t imeni Tarasa Shevchenka”. Retrieved from <https://dspace.luguniv.edu.ua/xmlui/handle/123456789/10340> [in Ukrainian].

2. Otravenko, O. V., Lyvatskyi, O. V., & Vakhovskyi, L. C. (2025). Systemnyi analiz u metodolohii naukovykh doslidzhen haluzi fizychnoi kultury [System analysis in the methodology of scientific research in the field of physical culture]. *Pedahohichna Akademiia: naukovy zapysky – Pedagogical Academy: Scientific Notes*, (24). Retrieved from <https://pedagogical-academy.com/index.php/journal/article/view/1493> [in Ukrainian].

3. Shynkarova, O. D., & Shynkarov, S. I. (2023). Hotovnist maibutnikh fakhivtsiv fizychnoi kultury i sportu do profesiinoi diialnosti [Readiness of future physical education and sports specialists for professional activity]. *Suchasni tendentsii ta perspektyvy rozvytku fizychnoho vykhovannia i sportu – Current trends and prospects for the development of physical education and sport*. (pp. 134–168). Poltava : DZ “Luhansk. nats. un-t im. Tarasa Shevchenka”. Retrieved from <http://dspace.luguniv.edu.ua/xmlui/handle/123456789/9835> [in Ukrainian].

4. Danylevych, M. V. (2015). Shliakhy modernizatsii profesiinoi pidhotovky maibutnikh fakhivtsiv z fizychnoho vykhovannia ta sportu do rekreatsiino-ozdorovchoi diialnosti [Ways to modernise the professional training of future specialists in physical education and sports for recreational and health activities]. *Naukovyi chasopys NPU imeni M. P. Dragomanova. Seriya 15. Naukovo-pedahohichni problemy fizychnoi kultury (fizychna kultura i sport) – Scientific journal of the M. P. Dragomanov National Pedagogical University. Series 15. Scientific and pedagogical problems of physical culture (physical culture and sport)*, (4), 22–25. Retrieved from http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nchnpu_015_2015_4_8 [in Ukrainian].

5. Danylevych, M. V. (2018). Teoretychni i metodychni zasady profesiinoi pidhotovky maibutnikh fakhivtsiv z fizychnoho vykhovannia ta sportu do rekreatsiino-ozdorovchoi diialnosti [Theoretical and methodological foundations of professional training of future specialists in physical education and sports for recreational and health activities]. *Extended abstract of Doctor's thesis*. Kyiv. Retrieved from https://npu.edu.ua/images/file/vidil_aspirant/avtoref/D26.053.01/aref_Danylevych.pdf [in Ukrainian].

6. Vovk, M. P., Sultanova, L. Yu., Filipchuk, N. O., Solomakha, S. O., & Hryshchenko, Yu. V. (2020). Teoriia i praktyka navchannia doroslykh v umovakh formalnoi i neformalnoi osvity [Theory and practice of adult learning in formal and informal education settings]. Kyiv: Talkom. Retrieved from <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/743568/1/МОНОГРАФІЯ%202020%20Теорія%20і%20практика.pdf> [in Ukrainian].

7. Luhovyi, V. I. (2008). Stanovlennia bezperervnoi osvity v krainakh orhanizatsii ekonomichnoho spivrobitnytstva i rozvytku (dosvid dlia Ukrainy) [The development of lifelong learning in the countries of the Organisation for Economic Cooperation and Development (lessons for Ukraine)]. *Vyshcha osvita Ukrainy: teoretychnyi ta naukovo-metodolohichnyi chasopys – Higher Education in Ukraine: Theoretical and Scientific-Methodological Journal*, (4), 7–9 [in Ukrainian].
8. Nychkalo, N. H. (2018). Perspektyvy rozvytku osvity doroslykh v Ukraini [Prospects for the development of adult education in Ukraine]. *Kontseptualni zasady rozvytku osvity doroslykh: svitovyi dosvid, ukraïnski realii i perspektyvy – Conceptual foundations for the development of adult education: global experience, Ukrainian realities and prospects*. (pp. 602–606). K. : Znannia Ukrainy. Retrieved from <https://eprints.zu.edu.ua/27789/1/Збірник%20семинару.pdf> [in Ukrainian].
9. Nychkalo, N. H. (2020). Rozvytok osvity doroslykh na filosofsko-pedahohichnykh zasadakh andrahohiky [The development of adult education based on the philosophical and pedagogical principles of andragogy]. *Osvita doroslykh: svitovi tendentsii, ukraïnski realii ta perspektyvy – Adult education: global trends, Ukrainian realities and prospects*. (pp. 12–23). Kharkiv: FOP Brovin O. V. Retrieved from https://dspace.hnpu.edu.ua/bitstream/123456789/3883/3/Освіта%20дорослих_монографія.pdf [in Ukrainian].
10. Shynkarova, O. D., Otravenko, O. V., & Shynkarova, N. H. Funkcionalnij trening u sferi fizichnoyi kulturi i sportu [Functional training in physical education and sports]. *Visnyk Luhanskoho natsionalnoho universytetu imeni Tarasa Shevchenka. Pedahohichni nauky – Bulletin of Luhansk Taras Shevchenko National University. Pedagogical Sciences*, (1), 119–127. DOI: <https://doi.org/10.12958/3083-6514-2025-1-119-127> [in Ukrainian].
11. Otravenko, O., Shkola, M., Zhamardiy, V., Shynkarova, O., Fomenko, V., Poluliashchenko, T., & Donchenko, I. (2024). Fostering the social activity of future specialists in physical education and sports in a healthpreserving environment. *Acta Balneologica: Journal of the polish balneology and physical medicine association*, LXVI, 66(2), 135–143. DOI: <https://doi.org/10.36740/ABAL202402110> [in English].
12. Shkola, O. M., Fomenko, O. V., Otravenko, O. V., Donchenko, V. I., Zhamardiy, V. O., Lyakhova, N. A., & Shynkarova, O. D. (2021). Study of the State of Physical Fitness of Students of Medical Institutions of Higher Education by Means of Crossfit in the Process of Physical Education. *Acta Balneologica: Journal of the polish balneology and physical medicine association*, LXIII, 2(164), 105–109. DOI: <https://doi.org/10.36740/ABal202102105> [in English].

Шинкарьова О. Д., Отравенко О. В., Шинкарьова Н. Г. Інтеграція неформальної освіти в процес професійного самовдосконалення майбутніх фахівців фізичної культури і спорту

У статті здійснено комплексне теоретичне обґрунтування ролі неформальної освіти як стратегічного складника професійної підготовки майбутніх фахівців фізичної культури і спорту. На основі аналізу сучасної освітньої парадигми доведено, що в умовах інтеграції України до європейського простору вищої освіти виникає нагальна потреба в гармонізації академічних стандартів із запитами глобального ринку фітнес-послуг. Виявлено суперечність між фундаментальною, проте подеколи консервативною системою формальної освіти та стрімким технологічним розвитком спортивної індустрії.

Автори розглядають неформальну освіту як гнучкий механізм «добудови» професійних компетенцій через розгалужену мережу міжнародних сертифікаційних програм (NASM, ACE, NSCA, ACSM, CrossFit). У роботі представлено порівняльну характеристику форм освіти, що дало змогу виокремити ключові переваги сертифікації: практикоорієнтованість, відповідність принципам доказової медицини та легітимізацію кваліфікації фахівця у світових професійних реєстрах. Особливу увагу приділено національному сегменту неформальної освіти, зокрема

діяльності «Академії Фітнесу України», яка забезпечує адаптацію світових методик (Pilates, TRX, кінезіореабілітація) до вітчизняного ринку праці.

Доведено, що поєднання результатів формального навчання з вузькоспеціалізованими курсами сприяє побудові індивідуальної освітньої траєкторії студента. Обґрунтовано алгоритм перезарахування результатів неформальної освіти в межах вибірових компонентів освітніх програм ЗВО. Зроблено висновок, що впровадження культури lifelong learning (навчання впродовж життя) через систему міжнародної сертифікації трансформує статус випускника, перетворюючи його з теоретика на конкурентоспроможного спеціаліста, здатного до швидкої адаптації та ефективного виконання професійних завдань у сфері оздоровлення та спорту.

Ключові слова: неформальна освіта, професійна підготовка, фізична культура і спорт, сертифікація, компетентнісний підхід, навчання впродовж життя, фітнес-індустрія, конкурентоспроможність, професійна мобільність.

Shynkarova O. D., Otravenko O. V., Shynkarova N. H. Integration of non-formal education into the process of professional self-improvement of future physical culture and sports specialists

The article provides a comprehensive theoretical substantiation of the role of non-formal education as a strategic component in the professional training of future physical culture and sports specialists. Based on the analysis of the modern educational paradigm, it is proved that in the context of Ukraine's integration into the European Higher Education Area, there is an urgent need to harmonize academic standards with the demands of the global fitness services market. A contradiction is identified between the fundamental, yet sometimes conservative, system of formal education and the rapid technological development of the sports industry.

The author's considers non-formal education as a flexible mechanism for "building up" professional competencies through an extensive network of international certification programs (NASM, ACE, NSCA, ACSM, CrossFit). The paper presents a comparative characterization of educational forms, which allowed for the identification of the key advantages of certification: practice-orientation, compliance with the principles of evidence-based medicine, and legitimization of a specialist's qualifications in global professional registries. Particular attention is paid to the national segment of non-formal education, specifically the activities of the "Fitness Academy Ukraine", which ensures the adaptation of world methodologies (Pilates, TRX, kinesiorehabilitation) to the domestic labor market.

It is proved that combining formal learning outcomes with highly specialized courses contributes to the construction of a student's individual educational trajectory. The algorithm for the recognition (credit transfer) of non-formal education results within the elective components of higher education programs is substantiated. It is concluded that the implementation of a lifelong learning culture through the international certification system transforms the status of a graduate, turning them from a theorist into a competitive specialist capable of rapid adaptation and effective solution of professional tasks in the field of health and sports.

Key words: non-formal education, professional training, physical culture and sports, certification, competency-based approach, lifelong learning, fitness industry, competitiveness, professional mobility.

Стаття поширюється на умовах
ліцензії відкритого
доступу CC BY 4.0

Дата першого надходження статті до видання: 22.12.2025
Дата прийняття статті до друку після рецензування: 27.02.2026
Дата публікації (оприлюднення) статті: 30.03.2026